УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

XIV Міжнародної науково-практичної конференції
«ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТА: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ», присвяченої пам'яті академіка ДМИТРА ТХОРЖЕВСЬКОГО»
28 лютого 2025 року

XI Міжнародної науково-практичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ:ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ»,
присвяченої пам'яті член-кореспондента НАПН України ВІКТОРА СИДОРЕНКА
1 березня 2025 року

КИЇВ 2025

УДК 377.09(082)

Затверджено рішенням Вченої ради факультету технологій та дизайну Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 7 від 31 березня 2025 р.)

За загальною редакцією – Дмитра Кільдерова, Валентини Харламенко

Редакційна колегія: Тетяна Чернова, кандидат педагогічних наук, доцент; **Тарас Олефіренко,** кандидат педагогічних наук, професор; **Валентина Лозовецька**, доктор педагогічних наук, професор; **Юрій Павлов**, доктор педагогічних наук, професор; **Юлія Колісник-Гуменюк**, доктор педагогічних наук, доцент; **Лідія Сліпчишин**, доктор педагогічних наук, професор; **Микола Коломієць,** кандидат педагогічних наук, доцент; **Тетяна Якимович**, кандидат педагогічних наук, доцент.

Технічні редактори: Олена Козієнко, Микола Коломієць.

Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка Дмитра Тхоржевського «Технологічна освіта: сучасні реалії та перспективи розвитку» 28 лютого 2025 року). XI Міжнародної наукової-практичної конференції «Актуальні питання графічної підготовки: теорія, практика та шляхи розвитку», присвяченої пам'яті член-кореспондента НАПН України Віктора Сидоренка (1 березня 2025 року) / за заг. ред. Д. Кільдерова, В. Харламенко. Київ, 2025. 784 с.

До збірника увійшли тези доповідей XIV Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка Дмитра Тхоржевського «Технологічна освіта: сучасні реалії та перспективи розвитку» (28 лютого 2025 року). XI Міжнародної наукової-практичної конференції «Актуальні питання графічної підготовки: теорія, практика та шляхи розвитку», присвяченої пам'яті член-кореспондента НАПН України Віктора Сидоренка (1 березня 2025 року).

Розраховано на здобувачів освіти, педагогічних працівників закладів загальної середньої, професійно-технічної, вищої, післядипломної освіти, співробітників наукових установ та закладів.

©Факультет технологій та дизайну, 2025
©УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025
©Автори тез, 2025

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ РИСУНКУ СТУДЕНТІВ З ВАДАМИ СЛУХУ

Вікторія Карпенко

Український державний університет імені Михайла Драгоманова,

Київ, Україна

Анотація: *Графічна підготовка майбутніх художників включає в себе обов'язкове базове навчання студентів основам академічного рисунка. А реалії сучасного світу вимагають створення інклюзивного простору для всіх здобувачів вищої освіти. Навчання основам рисунку студентів з вадами слуху є необхідною умовою реалізації їх творчого потенціалу та адаптації в суспільство.*

Ключові слова: *графічне мистецтво, вади слуху, жестова мова, слабочуючі, інклюзія.*

Сучасна освіта вимагає надання освітніх послуг здобувачам вищої освіти, які мають інвалідність та потребують певної додаткової уваги та врахування їх потреб. Для інтеграції в сучасне суспільство на рівні з усіма здоровими людьми студентам з вадами слуху варто здобути якісну освіту. На превеликий жаль, кількість молоді з вадами слуху збільшується. Сприяють цьому не тільки проблеми екології, а в більшій мірі військовий стан, адже баротравми провокують зниження слуху або його повну втрату. Проте це не є обмеженням для творчої реалізації молоді з інвалідністю, що мають вади слуху.

Навчання рисунку є базовою вимогою для опанування знаннями в галузі образотворчого мистецтва здобувачів вищої мистецької освіти. Рисунок відноситься до дисциплін, які формують у студентів образне мислення та вміння реалізації на площині художнього задуму. Набуття навичок та вмінь відтворення образів навколишнього середовища за допомогою сучасних графічних матеріалів студентами, що мають вади слуху, є таким же необхідним, як і здоровим здобувачам вищої освіти. Знання законів лінійної перспективи,

анатомії, основ академічного рисунку допоможуть розвинути художнє бачення та творче мислення.

Здобуття освіти гарантоване Конституцією України для всіх громадян нашої держави, незалежно від того, мають вони інвалідність чи ні. Для адаптації в суспільство молоді з вадами слуху створюється багато умов: спеціалізовані школи, інтернати, центри розвитку, тощо. Для здобувачів вищої освіти також існує інклюзія, яка допомагає розвинути творчий потенціал та набути професії, яка в майбутньому дасть змогу людям з інвалідністю мати гідні умови життя та достойну оплату праці.

Викликом сучасного світу стала війна, яка також збільшила кількість людей з інвалідністю. З фронту повертаються молоді люди, які втратили слух і потребують набуття освіти, яка зможе їм допомогти адаптуватися до нових умов життя. Як зазначає у своїй статті Анплеєв А.Б., магістр психології, лікар психіатр, аспірант ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України: «Реінтеграція військовослужбовців, що повертаються з бойових дій, є однією з найбільш важливих соціально-психологічних проблем в Україні. Російсько-українська війна, що триває з 2014 року, а особливо масштабне вторгнення у 2022 році, спричинює серйозні фізичні та психічні травми, від яких страждають військовослужбовці Збройних Сил України» [1, с. 27]. Реабілітація мистецтвом, арт терапія можуть стати важливим фактором їх реінтеграції в мирне життя. Багатьом доведеться змінювати свою професію набувати нової. Для набуття творчих професій вони не мають жодних протипоказань, а навіть навпаки психологічне відновлення буде швидше та якісніше.

Чи готові до таких викликів надавачі освітніх послуг? Щоб підвищити якість надання освітніх послуг нечуючим студентам спершу треба зрозуміти методи комунікації з людьми, що мають вади слуху. Зазвичай людей з вадами слуху можна розділити на слабочуючих та нечуючих, тобто тих, кому ставлять діагноз «глухота», спілкування з якими відбувається за допомогою жестової мови. Слабочуючі та нечуючі люди для комунікування з чуючим світом

використовують слухові апарати або, що стало останнім часом більш актуальним, кохлеарними імплантами. Молодь, що користується жестовою мовою, має більш обмежені можливості для набуття вищої освіти. Адже тоді викладачі мають володіти жестовою мовою. «Успішність залежіть від багатьох факторів серед яких головним є розуміння матеріалу. Це в свою чергу пов'язано з розумінням прочитаного матеріалу, зі знанням дактильної та жестової мови, з вмінням пов'язати знаки(букви) з мовною одиницею жестової мови, з розгляданням під кутом прикладного характеру матеріалу, застосування набутих знань на практиці та багато іншого[2,15]». Знання жестової мови хоча б на базовому рівні могло б дуже позитивно вплинути на успішність студентів.

Останнім часом на кафедрі образотворчого мистецтва УДУ імені Михайла Драгоманова набули спеціальності викладач образотворчого мистецтва троє нечуючих студентів. Набутий досвід спілкування зі студентами, що мають вади слуху, допомогли впровадити в практику роботи викладача рисунку новітніх засобів і ресурсів для покращення комунікації та підвищення якості мистецької освіти.

Більшість інформації молодь з вадами слуху отримує через органи зору, а не слуху. Тому вся інформація має подаватися тільки тоді, коли викладач впевнений в тому, що студент уважно дивиться на нього. Адже більшість нечуючих людей володіють навиком «читати по губам», що допомагає їм сприймати інформацію, отримувати знання та певні навички.

В заклади вищої освіти вступають абітурієнти, що вже мають достатню підготовку і отримали певні вміння і навички рисунку. «Рисування як певний вид діяльності людини являє собою складний процес: пізнання, та творення художнього образу. Інакше кажучи, рисування - це вивчення реальної дійсності та художньо-образне відображення цієї дійсності в рисунку[3,28]». Навчати основам академічного та навчального рисунку групу, в якій присутні студенти з вадами слуху, необхідно враховуючи дану проблему. Головним має бути подання теми заняття на попередньому занятті з обов'язковими посиланнями на

теоретичний матеріал, який студенти мають змогу опрацювати самостійно вдома. Це може бути як доступ до навчальних ресурсів типу Moodl, так і презентації та відео уроки на візуальних ресурсах. В даному випадку обов'язковими мають бути субтитри українською мовою. На наступному занятті набагато легшим буде сприйняття нового матеріалу студентами, вони зможуть підготувати запитання і не боятися, що вади слуху і мовлення стануть на заваді до навчання рисунку.

Наочними прикладами готових студентських робіт викладач демонструє, яким має бути фінальний результат роботи. При цьому варто робити розбір вдалих елементів роботи та вказувати на недоліки рисунку. Залучення майстер класу має допомогти у формуванні вмінь та навичок конструктивного аналізу, послідовності виконання, тонального розбору і узагальненню форми натурного об'єкта. Для демонстрації ходу роботи варто запрошувати професійних митців, які зможуть продемонструвати свої вміння володіти різними графічними техніками та матеріалами. Такі демонстрації для студентів з вадами слуху дають більше, ніж лекційні словесні пояснення.

Отже, підсумовуючи сказане варто зазначити, що надавачам освітніх послуг варто звернути увагу на адаптацію студентів з вадами слуху при опануванні графічного мистецтва, це вимагатиме більшої підготовки викладачів до занять, тактовності і витримки в роботі. Здобувачі вищої мистецької освіти зможуть завдяки цьому підвищити свою успішність, опанувати навичками роботи різними графічними матеріалами, розвинути свій творчий потенціал та креативність.

Література

1. Безбар'єрність в освіті осіб з особливими потребами: досвід та інновації. *Матеріали X Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології.* Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України. 2024.

2. Андрєєва О. В., Творча співпраця вчителя та здобувачів освіти з порушенням слуху в умовах воєнного стану – шлях до безбар'єрності Київ. ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України. 2024.

3. Сухенко В.О. Академічний рисунок. Підручник. Київ: Амадей, 2016.

СТРАТЕГІЇ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Дмитро Кільдеров, Валентина Харламенко, Олена Шатова

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Київ, Україна

Анотація: *дається аналіз змін освітніх підходів у контексті цифрової трансформації суспільства та інтеграції штучного інтелекту в навчальний процес, враховуючи характеристики майбутнього Покоління Бета (2025–2040). Розглядається необхідність впровадження інноваційних цифрових технологій у систему освіти відповідно до державної стратегії розвитку та законодавчих ініціатив.*

Ключові слова: *штучний інтелект, цифрова трансформація, технологічна освіта, Покоління Бета, цифрові інструменти, інновації в освіті, персоналізоване навчання, державна стратегія.*

Розвиток цифрових технологій та інтеграція штучного інтелекту активно впливають на освіту, змінюючи підходи до навчання та підготовки майбутніх поколінь. У контексті технологічної освіти це означає перехід до персоналізованого AI-навчання, використання доповненої та віртуальної реальності, а також адаптацію освітніх програм до нових реалій цифрового суспільства. Особливо це стає актуальним для майбутнього покоління, яке народиться у період 2025–2040 років і попередньо називають Поколінням Бета. Даний термін вперше був запропонований демографом Марком МакКріндлом і